

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A' TSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG' KE-
GYELMÉVEL.

Indúlt Bétsből Május' 25-dikénn. 1798.

P a s w a n d O g h l i.

Erre a' Rébellisre a' Szerentse (igy szollanak a' *Widdin* felől jövő tudósítások), a' kit egy idő-ólta komor ábrázattal kezdett vala üldözni, esmet vigyorogni láttatik; *Paswand Oghli* ujra néki kezdvén bátrodni, az ellene rendeltetve lévő Basák, a' mint látszik, meg-félemlettek, és az álhatatoságban 's-el-tökéllettségben ingadozni kezdenek. Ugy jönnek a' hírek, hogy a' Rébellisnek azon szerentséje mellet, a' mely lizerént ő, néhány, Május 8-dikánn és 9-dikénn tett ki-ütésekben, a' *Widdin*-től más-fél óra távolságra fekvő Rumeliai *Beglerbeg'* táborát, a' mely 4 két ló-farkas Basák által vezéreltetett, egy hat orákig tartott véres ütközet

utánn széljel verte, azt tovább mint két oráig kergette, és az említett Basáknak kettejét terhesen meg is sebesítette, még az a' szerentséje is vólt: hogy a' Duna' tulsó partján Kalafátnál sántzok között táborozó Anatoliai *Beglerbegre* is hafznoson reá ütött — a' Widin és Kalafat között lévő két Duna-szigeteket, 12 ágyúkkal együtt a' magájévé tette — az említett *Beglerbégnek* pipáját a' szájából egy ágyu-golyóbilisal el-lövötte — s-az utánn magát a' *Beglerbéget* is, az Asiai seregeknek viragával együtt, hátrálásra kenfzerítette. A' Török Udvarhoz hüséges seregeknek vezetését, ezen alkalmatofsággal, 3000 emberekre, a' *Paswand Oghli'* vezetését pedig ehez képest tsak igen kevésre írják telni. Továbbá ugyan ezen alkalmatofsággal azon három Sajkák közzül is, a' melyek fel fegyverkezve Belgrádtól eveztenek vólt le ide, az egyik a' Dunába süjlesztetett, a' más kettő pedig minden rajta lévő készületekkel 's-fegyveres emberekkel együtt, a' gyözedelmes Rébelliseknek predájává lett, és Widdin alá vitettetett.

Értésére esvén azonban ezen történetek a' *Szizov* mellé meg-érkezett Kapudan Basának: ő haladék nélkül ki adta minden készületeknek kettözötetésére a' parantsolatokat — minden körülette fekvő seregeket útnak indított — a' Ruscukhoz felérkezett hajós tsoporhoz is rendelést küldött, hogy nyugvás nélkül Widin felé evezzen és közelítsen. Mind ezek 'hát ujjabb véres ütközeteknek elő jelenéseik. Hanem hogy *Paswand Oghli'*, minden vakmerő bátorságával és követőivel együtt is, ilyen nagy, szározonn és vizenn való erőnek, 's-a' mely egy ily katonai talentomokkal teljes Török Vezérről vezéreltetik, mint a' Kapudan Basa, meg-felelhessen, méltán kétségbe lehet hozni.

O l o s z O r s z á g o k :

A' Turini Ujjság így irt Apr. 24-dikénn a' Piémonti támadásokról: —

„A' Király Státusaira ütött szökevények' bándája, nevezetesen a' Lucerne' völgyeit borította volt el egy felől, más felől pedig az Ober-Novarese vidékekre tartott: hanem mind ott mind itt el-hibázták tzeleozásaikat; ott *Bobbio* és *Villar* nevü falukból, a' melyekben magokat meg-félszelték volt, a' Királyi seregek által ki nyomattattak; itt pedig t. i. az Ober-Novarési vidékeken, egészzen meg-verettetek. A' gonoszok közzül sokak meg-öldököltetek, sokak meg sebezittettek, és sokak el is fogdostattak a' Királyi seregek által, a' meg-maradtak pedig, minekutánna bagázsiajokat 's-ágyuikat a' tsatázó mezönn hogyták, az erdökben és barlangokban kerestek és tatáltak az öket kergető katonák előtt magoknak menedék-helyet. Az *Aqui* tartományában is ilyen szerentsésen viselték a' Királyi fegyveresek magokat, a' midönn April. 19-dikénn egy *Cristoforo* nevü faluban a' Rebelliseket meg-támodták, és meg verték. —

Turinból ujjanton 50' ágyuk és ujj katonaság küldetett-el, hogy Saluzzóba, Pinarolóba, és Cairóba szálljanak-bé.

Az olyan Rébelliseknek, a' kik a' hívségre vízfza fognának terni, botsánatot hirdettetett a' Király, olyan ígéret mellett, hogy a' Királyi fegyveresek közzé fel-vétettetnek: a' meg-átalkodott támadóknak ellenben tudokra adatott, hogy azokkal közzülök, a' kik meg-fogattathatnak, a' leg szorofsabb érdemek szerént fognak bánni. —

Ezek a' tudositások a' Turini ujjságban Aprilis 25-dikénn költenek, a' melyekenn kívül az-öltasemmi további tudositások nem jöttek ki ezen dolgokról abban az ujjságban: Hanem a' Rébellisek' fő hadi szállásáról Carésióból Apr. 27-dikénn indúlt egy tudositás, a' melyben *Junod*, a' ki magát a' Generál-Stáb' Vezérének nevezi. azt írja,

hogy a' Pátrióták, *Novis* el-foglalták, és a' Királyi seregeket *Pozzuolónál* meg-verték légyen, &c.

Aprilis' 28 dikánn 10 ezer Frantzia katonák, 80 tránsport hajókonn, egy Frantzia Fregátnak és 2 Liguriai Gájáknak oltalmazása alatt, Genuából *Toulon* felé el-eveztek.

Ezzek a' régibb Olofsz Országú hir-adások, az Ujjabak így következnek:

A' *Propaganda* Könyv-nyomtató műhelyének azt a' részét, a' mely a' Napkeleti nyelven való nyomtató készüléteket foglalja magába, rész-szerént *Párisba*, rész-szerént pedig *Corfube* szállították által a' Frantziák, a' hol egy Napkeleti Görög Könyv-nyomtató műhelyt akarnak, fel-állítani.

Az a' Generál *Dómbrowsky*' vezérlése alatt lévő Lengyel sereg, a' mely eddig a' *Cisalpína* Respublika' zsóldjánn vólt, most már a' Frantzia Respublika' zsóldjára lépett által. Egy 3500 fejekből álló Légiója ezen Lengyel seregnek, Május' 3-dikánn *Romába* érkezett, és *Kafzarmákba* szállított.

A' *Cisalpinai* Ifjabbik Tanáts azt decretálta az olyan *Cisalpinai* születésű ifjakra nézve, a' kik idegen ország-béli tudomány-műhelyeknél tanulásban foglalatostkodnak, hogy büntetés alatt haladék nélkül hazájokba visszfa útazzanak.

Toulonból már jött a' Frantzia Követhoz *Genuába* hir-adas visszfa, a' felöll, hogy az innét közelébről útnak indúlt tránsport hajók a' rajtok lévő Frantzia seregekkel együtt, *Toulonig* szerentsésen el-eveztek.

A' *Piemonti* Rébellisek - és a' Király' Katonái-között, most az egyik majd a' másik Félnek kedvező szerentsével foly még a' tsatázás. Az *Ober-Novarési* 21-dik és 22-dik Aprilisi tsata erősen véres vólt. Több mint 1200 Rébellisek ütöttek vólt, *Intra*, *Favivole*, és *Pallanza* nevű mező városokra; minden Fejedelmi Kafsákat el-foglaltak; 200 ezer Lirekből álló. Schatz is irtak-ki, oly fel-tétel alatt,

hogy az kevés órák alatt számlaltatódjon-lé; és minden egyéb nemü excessusokat is el-követtek. Az után a' Domo-d'-Ofsola' Kastélyához közelitvén, 's-abbán tsak 30 Invalidus Katonákat találván, ezeket a' Kastély' fel-adására kényszerítették. Innét Omega felé közelített egy tsoportjok, és egy 40 Dragonyosokból álló szélső-poztot előll találván, ezt meg-verte, a' mely által oly vakmerő bátrakká lettek ezen Rébellisek, hogy az ezen pozst megett fekvő 1300 Dragonyosokból álló Ofztályra is reá ütni mérészkedtek — a' tsatázás valami két órákig nagy elevénséggel és bizontalan szerentsével folyt — hanem ekkor a' Dragonyosok' segítségére egy számos Királyi sereg meg érkezvén, a' Rébellisek ezen helyenn egészízen meg-verettettek, zászlókat, ágyúkat, és előbbi prédájokat el-vesztették, 160-nonn meg-ölettetek, 200-zann el-fogattattak, a' többek az erdőkbe szaladtak, 's-végezetre a' Királyi seregek a' nevezett mező-városokba is ujjanton bé szállottak. — Azonban más felöll az is bizonyos egy 23 dik Aprilisi Alessandriai levélből, hogy 27 dikre viradó éjjel Pozzuoló mellett egy 200 emberekből álló Királyi sereget a' Rébellissek is körül kerítvén, el-fogták, és Carésióba fogságra vitték.

H e l v é t z i a.

Hogy az apró Helvétus Kántonok' dólga is a' többiek után ment légyen már, meg irtuk a' múlt postánn. Bé-vették már az ujj Constitutziót, Zug, Glaris, St. Gallen, és Toggenburgnak 's Appenzelnak is egy része; hasonló végre, Uri és Unterwalden is, nép-gyűléseket hirdettenek.

Egy 6-dik Májusi levél így ír Zürichből a' Frantziák' fő hadi kállásokról: — „A' Frantzia sereg a' Schindellegi pafsust Majus' 3-dikánn széljel hanyatván, onnét az után Mária Einsidelnbe is bé-rukolt; a' honnét a' Barátok már minden kintseikkel együtt el-szaladtanak vólt, tsak éppen

egyetlen-egy találatván meg ott közzülök. A' Klastrom' elégséges nagyságu arra, hogy két fél Brigadák, és egy Lovas Regiment, belé szállittathassék. A' Klastrom mellett vagyon egy falu, a' melyben a' bútsu-járó vendégek' bé-fogadására sok vendég-fogadók találatnak. A' Boldogságos Szüz' Képe még a' templomban vagyon. Ezt is el akarták a' Papok vinni magokkal: hanem a' lakosok nem engedték. Mi egy fél-Brigáda Vezérünket és több tiztjeinket el-vezítettük külömb-külobb ütközeteinkben: a' környülállásokhoz képeest azonban nem nagy a' vesztesünk, azért, mivel a' Helvétusok rend-kivül-való vakmerőséggel tsatáztanak. Tapasztalással bíró tiztek által vezéreltetek, és majd tsak nem meg-támadtathatatlan helyekenn feküdtek. De tsak ugyan kén-telenek voltak hátat adni, és Május' 4-dikénn capitulálni. Vér azonban már nem fog több foly-ni, minthogy mindenik Kánton kézz a' capitulálásra.

F r a n t z i a O r f z á g.

Hogy *Sir Sidney Smith* Aprilis' 25-dikénn Páris-ból a' Temple nevü fogházból el-lopattátott, tsak ugyan valóság. A' dolog' historiája ez: — A' fogház' gondviselőjének az a' rendelés vagyon elibe adattatva, hogy a' keze alatt lévő fogjok köz-zül tsak a' Directorium rendelésére botsálfson-kivalakit. Aprilis' 25-dikénn egy fegyveres csoport ezen fogházban meg-jelenvén, a' Directoriumnak egy költött rendelését és a' Tengeri-Ministernek egy írott paratsolatját mutatta elő, melynek az volt a' foglalatja, hogy *Sir Sidney Smith* vitettet-fessen *Melünbe*. A' Gondviselő a' tsalárdságot nem vette észébe — a' fogjot kézhez adta — a' Politzáj-Minister Május 2-dikánn, és így 7 napok múlva, tudósittatott a' történetről — *Sir Sidney Smith*-nek pedig az ólta, se híre, se hamva.

Közelébről ki kellett egy tagnak lépni a' Directoriumból. A' Constitutzió ezen tagoknak ki-lépéseket így határozta volt: Öt Directorok vagy-nak; minden elztendőben ki kell lépni egynek, t. i. örökké a' régibbnek; mint hogy pedig a' Directoriumnak származásakor mind az öt Director egy forma idejü vólt, olyan határozást tett volt a' Convent, hogy ezen öt első egymás után sors-huzás által leljenek-ki. A' második elztendőnek kezdetével tehát a' sors által *Letourneur* ki-vette-tett, és helyébe *Barthelémy* válaszztatott. Az után a' következő 4 elztendők alatt, *Reubel*, *Laveveillere*, *Carnot*, és *Barras* következtek volna a' sors által le-jendő ki-vettetésre; *Barthelémy* pedig csak öt elztendők múlva, az idő rendje szerént, lépett volna ki, mint leg régibb. A' múlt September' 4-dike azonban zürzavarba hozta a' dólgot; *Barthelémy* és *Carnót*, mint Royálisták, számkivettetésre sentenziáztattak; *Barthelémy*' helyébe *Merlin-de-Douay*, *Carnot* helyébe pedig *François-de-Neufchateau* válólz-tatott Directorrá. Most már Május' 9-dikénn es-met el-jött vólt a' sors-vonás' ideje az iránt, hogy a' 4 régibb Directorok közzül melyik lép-jék-ki. Sorsot húztak tehát, *Reubel*, *Laveveillere*, *Barras*, és *François-de-Neufchateau* (ez az utolsó t. i. mint a' *Carnót* hely-tartója). — Ugy történt a' dolog, hogy *François-de-Neufchateau* huzta-ki azt a' golyobist, a' mely azt jelentette, hogy a' ki azt ki-huzza, ki-lépik a' Directoriumból. — Egy Anglus levél már néhány hetek előtt írta vólt, hogy a' többi Direc-torok által ki-tsinált dolog lett volna az, hogy a' Sors-vonás éppen Françoist vessze-ki a' Direc-toriumból. — Mese! vagy semmi! — Ki fog Fran-çois helyett válaszztatni? ezt, az ő ki-lépésétől számlálva, a' Consitutzió szerént 10 napok mond-ák-meg.

A' Directorium olyan rendelkezéseket tett, hogy az *Olofz* országból minden órán Párisba. érkezén-dő ritkaságok, itt igen nagy pompával és nagy nnepi ceremoniákkal fogadtassanak a' Párisiaktól.

A' Madridban vólt Frantzia Minister Trüguet vizsgálta hivattatott, mint hallik azért, hogy az Touloni Angliai expedízióra ki rendeltetett Frantzia hajós sereget talám ő fogja vezérelni.

Hazafi *Olivier*, a' ki a' Párisi Kormányfőnek rendelkezéséből közönséges költségen, *Persziába* utazott, azt írta a' múlt December 18-dik napján *Konstánzinápolyból*, hogy ő 1200 féle új magot, sok Római, Görög, és Parthiai arany, ezüst és réz pénzt, mumiákat, az az, mesterségesen készült kenetek általrothadhatatlanná tétetett apró testeket, és igen fontos régi kézírásokat talált, 's hoz magával *Persziából*, *Babiloniából*, a' *puszta Arabiából*, *Aleppo* környékéről, a' *Cyprus* szigetből, a' *Karamai* hegyekről, *Kis Asiából* és *Egyiptomból*.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

* * *

M. Nagy Aitai Cserey Farkas Urat illető, 's a' *bóldog páros életbe való szzerentsés bé-lépését tárgyazó Mezeygői Verse* k:

Házosodol látom Nagyságos Üri Barátom

Téged' is a' Szeretet lám kalodába vetett.,,

(Azt írom én is, a' mit quondam egy Poëta Pap Barátjának íra.)

„A' ki-kelet' tájjánn Musám ezt hirdeti szájjánn:

Kristina szép Nevezet! Angyali képre vezet.
Halleri Gróf Nemzet mutat egy Mnemosünesi Rendet

Boldog Anya' Gyereke! Isteni kéz' Rémeke!
Kristina hát Kintsem lettél Te fogolyka bilintsem
E pedig a' szeretet kints usórára le-tett.
Kristina pároddal Cserey élj szép Helenáddal
Nestori víg napokat boldog örömbe sokat.

„hamarjába írta egy szomorú Vadász
„Budánn a' Diánna vadas kertjében.